

กลยุทธ์การส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์หลังยุคโควิด-19
เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ
STRATEGY IN PROMOTING THE WAT PHO MASSAGE DISCIPLINE,
POST COVID-19 FOR CONFIDENCE AND SAFETY IN HEALTH

พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุคติ

Puangtip Chaiphibalsaritsdi

อุไรวรรณ อมรนิมิตร

Uraivan Amornnimit

วิทยาลัยสหเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Allied Health Sciences Suan Sunandha Rajabhat University

อาภาภรณ์ โพธิ์กระจ่าง*

Arpaporn Phokajang*

วิทยาลัยนวัตกรรมและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Innovation Management Suan Sunandha Rajabhat University

ปณิศา โพธิ์เวชเทวัญ

Panika Potivasttawan

รุ่งลักษณ์ รอดคำ

Runglakamee Rodkam

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Faculty of Management Science Suan Sunandha Rajabhat University

*Corresponding author, E-mail: arpaporn.ph@ssru.ac.th

Received December 22, 2021; Revised February 22, 2022; Accepted August 28, 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์ หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ” เป็นโครงการย่อยที่ 3 ในโครงการชุดซึ่งมีชื่อเรื่องเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์กลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ โดยวิเคราะห์เนื้อหาจากผู้เข้าร่วมสนทนาจำนวน 5 คน ทำการสังเคราะห์ร่วมกับผลการวิจัยที่ได้จากโครงการย่อยที่ 1 ศึกษาความพึงพอใจในคุณภาพบริการการนวดตำรับวัดโพธิ์ และโครงการย่อยที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาครุภัณฑ์ต้นแบบ ตำรับวัดโพธิ์ หลังยุคโควิด-19 สรุปได้ว่า “นวดไทย” ถูกประกาศความเป็นมรดกโลก มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของไทยที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ เพื่อให้มีการพัฒนาและคงความเป็นมรดกโลกอย่างยั่งยืน ได้ทำการสังเคราะห์และสรุปผล ได้กลยุทธ์ 6 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการนวดตำรับวัดโพธิ์ และการจัดการเรียนการสอนเพื่อบรรลุผลลัพธ์การศึกษาทั้ง 6 ด้าน กลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาแหล่งบริการที่เป็นแบบอย่างการนวดไทยที่บูรณาการชีวิตวิถีไทยแบบใหม่ กลยุทธ์ที่ 3 การสรรหาอย่างกว้างขวางและคัดเลือกเยาวชนผู้มีความพร้อมเข้าสู่หลักสูตรสาขาวิชาการนวดตำรับวัดโพธิ์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2566 กลยุทธ์ที่ 4 สนับสนุนทุนการศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาการนวดตำรับวัดโพธิ์จากชุมชน โดยชุมชนสู่ชุมชน และนานาชาติ กลยุทธ์ที่ 5 กำหนดเกณฑ์ระดับการประเมินคุณภาพผู้นวดตำรับวัดโพธิ์ในการประกันคุณภาพ กลยุทธ์ที่ 6 ทำการวิจัยสถาบันและการวิจัยการบริการการนวดตำรับวัดโพธิ์

คำสำคัญ : กลยุทธ์, การส่งเสริม, การนวดตำรับวัดโพธิ์, โควิด-19, ความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ

Abstract

This qualitative research, “Strategy in Promoting the Wat Pho Massage Discipline (WPMD), post COVID-19 Era for Confidence and Safety in Health” is the third study in a research series of the same name. The objective was to synthesize the strategy for promoting the WPMD in the post COVID-19 era in order to build confidence in health safety. Content analysis was used to analyze the information obtained by five experts joining the focus group. The results from the analysis were synthesized with the results of research project 1: Study of the Satisfaction in the Quality of the Wat Pho Massage Discipline Services and those of research project 2: Study of the Guidelines for the Development of a Role Model Instructor, Wat Pho Massage Discipline, Post COVID-19 Era. Since “Thai massage - Nuad Thai” had been inscribed on UNESCO’s Representative List of the Intangible Cultural Heritage of Humanity in 2019, the research series were conducted with the purpose to develop and maintain the status of world heritage. Six strategies were synthesized: Strategy No. 1: Development of the curriculum of the WPMD and providing teaching and learning to achieve six learning outcomes. Strategy No. 2: Development of traditional Thai massage that had been integrated with the new normal life concept. Strategy No. 3: Extensive recruitment and selecting of fully qualified youth into the WPMD curriculum beginning from the academic year B.E. 2566 (2023). Strategy No. 4: Funding support in studying the WPMD from the community, by the community, to the community and internationally. Strategy No. 5: Define the criteria for the quality evaluation of WPMD masseuses for quality assurance. Strategy No. 6: Conduct institutional research and research on the service provided under the WPMD.

Keywords: Strategy, promoting, Wat Pho massage discipline, COVID-19, confidence and safety in health

บทนำ

จากสถานการณ์แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วของโรคโควิด-19 ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2562 มีการระบาดไปทั่วโลก (Pandemic) และยังมีการระบาดของโรคอย่างต่อเนื่อง トラบใดที่ยังไม่มีการค้นพบวัคซีนหรือยารักษาโรคโควิด-19 ที่มีประสิทธิภาพ ผู้คนและประชาชนจึงต้องดำรงชีวิตอยู่ในยุคการปรับวิถีชีวิตใหม่ ต้องตั้งรับและป้องกันการติดโรคโควิด-19 เพื่อให้มีสุขภาวะและสุขภาพที่ดี ครอบครัวอบอุ่น ตลอดจนเป็นคนที่มีทักษะความรู้ความสามารถ และพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิตตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ โดยมีแนวทางการพัฒนาที่สำคัญคือลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ และให้ทุกภาคส่วนคำนึงถึงผลกระทบต่อสุขภาพ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบสุขภาพภาครัฐและปรับระบบการเงินการคลังด้านสุขภาพ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (กระทรวงสาธารณสุข, 2559)

กลุ่มเป้าหมายของโครงการวิจัยนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิและมีประสบการณ์เกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวข้องกับการนวด หลักสูตรเกี่ยวกับการนวด และการวิจัย การสัมภาษณ์ (Kitzinger, 1995) เกี่ยวข้องกับการรับรู้ ทักษะคิด ความคิดเห็น ความเชื่อ และมุมมองในหัวข้อต่าง ๆ โดยมีอิสระในการพูด และปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพื่อค้นหา ขยายความเชื่อ ความคิดเห็น มุมมองของสมาชิกกลุ่ม และวิธีการที่จำเป็นในการส่งเสริมการบริการการนวดที่เกิดผลดีต่อด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม แก่ผู้รับการนวด และปราศจากการติดเชื้อโรคโควิด-19 ให้แก่ผู้รับ การนวด และผู้ที่เกี่ยวข้อง

การนวดตำรับวัดโพธิ์นับได้ว่าได้รับความนิยมสูงสุด ไม่เฉพาะในประเทศ แต่มีชื่อเสียงในระดับนานาชาติ จนได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลก การนวดไทยตำรับวัดโพธิ์มีการถ่ายทอดการเรียนการสอนโดยโรงเรียนแพทย์แผนโบราณวัดโพธิ์ ท่าเตียน มีนักเรียนทั้งคนไทย และคนต่างชาติเข้ามาเรียนเป็นจำนวนมาก นอกจากการเรียนการสอนก็มีธุรกิจให้บริการนวดกับลูกค้าทั่วไป ในช่วงของการระบาดโควิด-19 ทางโรงเรียนฯ ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกับธุรกิจนวดไทยในทุก ๆ ส่วนของประเทศ หมอนวดจำนวนมากที่ต้องหยุดพักงาน และรอวันที่สถานการณ์จะกลับเป็นปกติ แต่ก็ดูเหมือนจะเป็นไปได้ยาก ดังนั้น จึงต้องทำการปรับตัวให้สามารถดำรงอยู่ได้โดยใช้วิถีชีวิตใหม่ เพื่อให้ศาสตร์การนวดวัดโพธิ์ และธุรกิจที่ดำเนินอยู่ สามารถกลับมามีชีวิตชีวาได้อีก การศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์ เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ จึงเป็นความจำเป็น

บทความนี้นำเสนอผลการศึกษา กลยุทธ์การส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ ผู้วิจัยได้นำผลลัพธ์จากโครงการวิจัยย่อยที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมความพึงพอใจของการบริการการนวดตำรับวัดโพธิ์ตามการรับรู้ของผู้รับบริการฯ และความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของผู้รับบริการการนวดตำรับวัดโพธิ์กับความพึงพอใจของผู้รับบริการการนวดตำรับวัดโพธิ์ ผลลัพธ์ที่ได้คือ 1) ผู้รับบริการการนวดส่วนมากต้องการนวดเพื่อผ่อนคลาย มีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการรับบริการด้วยความเชื่อมั่นสูงสุด และเกินความคาดหวัง 2) ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่ายิ่งมีความคาดหวังมากความพึงพอใจก็จะยิ่งมากขึ้น และในโครงการย่อยที่ 2 ศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาครูนวดต้นแบบ ผลลัพธ์ที่ได้คือครูฯ ต้องยึดการดำรงตนและสอนให้ผู้เรียนยึดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในด้านการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ ศึกษาหาความรู้อยู่เสมอเพื่อประสิทธิผลในการนวดและป้องกันความเสี่ยง จากผลการวิจัยดังกล่าวทำให้ทราบข้อมูลในประเด็นการศึกษาวิจัยที่กล่าวมา ซึ่งนำมาใช้เป็นประเด็นข้อคำถามหรือเครื่องมือที่ใช้ในการจัดสนทนากลุ่มของงานวิจัยเรื่องนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อได้กลยุทธ์ในการส่งเสริมการนวดทุกระดับเพื่อนำไปใช้ดูแลสุขภาพตนเอง การนวดเพื่อการฟังตนเองในชุมชน นวดเพื่อการรักษา โดยเฉพาะการนวดที่ตอบโจทย์ความต้องการของคนยุคใหม่ เพื่อสร้างคุณค่าทั้งทางวัฒนธรรม สุขภาพ และเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาพื้นบ้านตำรับนวดวัดโพธิ์ และคงความเป็นมรดกโลกของนวดไทย ให้อยู่คู่กับประเทศไทยตลอดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสังเคราะห์กลยุทธ์ส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ

การทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาวิจัยนี้ ผู้วิจัยเริ่มต้นจากการศึกษาว่ากลยุทธ์เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร ซึ่งมีความหมายว่า เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องในการกำหนดภารกิจและเป้าประสงค์ขององค์กร ภายใต้สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร และกลวิธีที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย สำหรับการส่งเสริมเป็นการขยายถ่ายทอดความรู้ตามระบบวิทยาการแผนใหม่ (Innovation System) (ศิริพร สว่างจิตร์ และคณะ, 2560) ซึ่งก่อประโยชน์ทางการศึกษาและมีคุณค่าทางการปฏิบัติ โดยการเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการประกอบอาชีพเพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (พจน์ บุญเรือง, 2522) การที่จะทำให้เป็นที่ยอมรับต่อทั้งผู้มารับและผู้ให้บริการและคงความเป็นเอกลักษณ์ต่อไปนั้น ผู้วิจัยได้เน้นให้มีการพัฒนาครุฑต้นแบบตำรวจวัดโพธิ์ โดยใช้ทฤษฎีของแบนดูรา เพื่อให้ครุฑเกิดความมั่นใจ เป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง นั่นคือ การรับรู้เชิงปัญญา เชิงทักษะ เชิงบริหาร มมองประกอบคือ 1) ด้านพฤติกรรม (Behavior : B) 2) ปัจจัยภายในส่วนบุคคล เป็นลักษณะด้านความคิดสติปัญญา ทักษะและด้านชีวภาพ (Personal factors : P) และ 3) สภาพแวดล้อมภายนอก ได้แก่ ชุมชนและสังคม (External environment : E) (Bandura, 1997; Bandura, 1986) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยเชิงสุขภาพ ในการนัดสิ่งต้องระวังก็คือ ด้านความปลอดภัยและภาวะเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นหลังจากการนัด จำเป็นต้องมีการคัดกรองข้อห้ามต่าง ๆ ก่อนปฏิบัติการนัด ผู้ปฏิบัติการนัดต้องพิจารณาอาการของทางองค์การอนามัยโลกได้สรุปไว้เป็นคำแนะนำไว้ทั้งหมด 17 อาการ (World Health Organization, 2010)

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยนำผลการวิจัยจากโครงการย่อยที่ 1 “ศึกษาพฤติกรรมความพึงพอใจของการบริการการนัดตำรวจวัดโพธิ์” เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้รับบริการการนัดตำรวจวัดโพธิ์ ส่วนมากเป็นเพศหญิง สำเร็จระดับอุดมศึกษา มีคู่สมรส ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว มารับบริการฯ น้อยกว่า 5 ครั้ง ด้วยเหตุผลเพื่อการผ่อนคลาย และส่วนมากไม่มีโรคประจำตัว 2) ผู้รับบริการฯ มีความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการรับบริการฯ ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านความเชื่อมั่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3) ความพึงพอใจต่อการรับบริการฯ สูงกว่าความคาดหวังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 4) ความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการฯ ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน $r = 0.756$ มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สรุปได้ว่าความพึงพอใจของผู้ใช้บริการฯ นั้นเกินความคาดหมาย ยังมีความคาดหวังมากขึ้นความพึงพอใจที่ได้รับบริการก็จะมากขึ้นด้วย

โครงการย่อยที่ 2 “การพัฒนาครุฑต้นแบบตำรวจวัดโพธิ์ หลังยุคโควิด-19” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่าครุฑต้นแบบตำรวจวัดโพธิ์มีความหมายในเชิงบวกที่มากกว่า มีการปฏิบัติที่มีความเหมาะสม ลักษณะของครุฑต้นแบบคือ 1) ต้องเป็นผู้ผ่านการประเมินและได้รับใบประกาศนียบัตร มีความรู้ด้านภาษา สาธิตการสอนได้อย่างละเอียด และให้คำปรึกษาแก่ศิษย์ได้ 2) สอนให้ผู้เรียนมีผลลัพธ์ทางการศึกษาทั้ง 6 ด้าน หมายถึง ด้านคุณธรรม/จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านการสื่อสาร และด้านการฝึกปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เรียนสามารถบริการนัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) สอนให้เป็นแบบอย่างการใช้ชีวิตวิถีใหม่ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4) ปฏิบัติตนให้ปลอดภัยจากโรคระบาดและการติดเชื้อโรคต่าง ๆ 5) มีการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม 6) มีความมั่นใจในด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ (พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุชาติ และคณะ, 2564)

ผลการวิจัยจากโครงการย่อยทั้งสองนั้นถูกนำมาใช้กำหนดแนวทางการสร้างข้อคำถามในการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group) สรุปออกมาให้ได้เป็น “กลยุทธ์การส่งเสริมการนัดตำรวจวัดโพธิ์ หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ” การสนทนากลุ่มเป็นวิธีการวิจัยที่เริ่มในปี ค.ศ. 1940 เกี่ยวกับการวิจัยเชิงการตลาด (Bloor et al., 2001) เป็นรูปแบบการวิจัยเชิง

คุณภาพ โดยการสอบถามความคิดเห็น ความเชื่อ หรือทัศนคติต่อสินค้า การบริการ หรือแนวคิด มีการเลือกสมาชิกร่วมสนทนากลุ่มอย่างเหมาะสม จุดเด่นของสนทนากลุ่ม (Lindlof & Taylor, 2002) คือสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกแก่ผู้วิจัย และกระตุ้นแนวคิด ความจำ หรือประสบการณ์ของสมาชิกร่วมสนทนาในกลุ่ม ทำให้มีแนวคิดที่หลากหลายเกิดขึ้นระหว่างการสนทนากลุ่มในลักษณะถูกไขว้ขึ้นได้ และเป็นการสนับสนุนให้หลายคนให้ข้อมูลที่คาดไม่ถึง (Tracy et al., 2006) ดังนั้นผู้วิจัยต้องมีความสามารถในการตั้งข้อคำถามและการคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มที่เหมาะสม

ในด้านหลักเกณฑ์ทฤษฎีเกี่ยวกับการนวดของตำรับวัดโพธิ์ ผู้วิจัยเน้นการนำแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางที่สามารถก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางที่ไม่ประมาท ความมีเหตุผลเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนการดำเนินการทุกขั้นตอน ในขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคน โดยเฉพาะครูผู้สอนนวด ผู้นวด และผู้รับบริการนวด ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก ซึ่งทั้งหมดนี้รวมกันเป็นหลักที่ปฏิบัติได้ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข

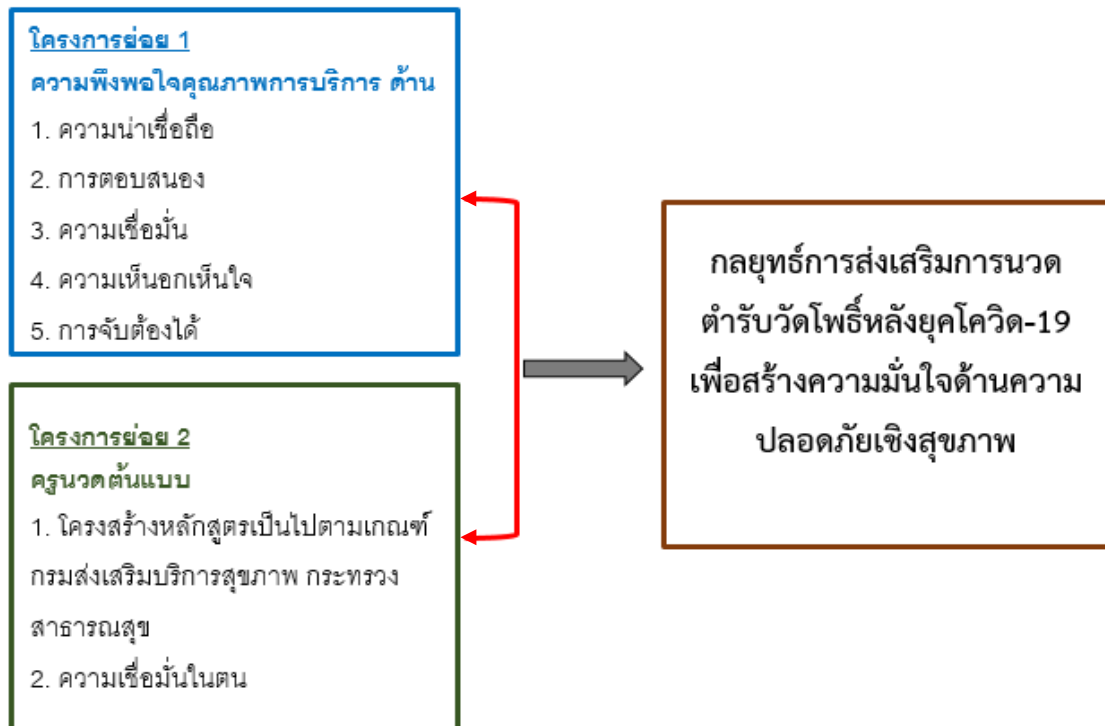
ห่วงที่ 1 คือ พอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่น มีความพอประมาณในการทำหน้าที่ครูต้นแบบสอนนวด เช่น การใช้แรงกดนวดที่ไม่มากหรือน้อยเกินไป รวมทั้งจำนวนครั้งในการนวดแต่ละสัปดาห์ และความพอประมาณของแต่ละบุคคลในการดำรงชีวิต ห่วงที่ 2 คือ มีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นอย่างมีเหตุผล เป็นไปตามหลักวิชาการมาตรฐานการนวด โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบในแต่ละบุคคล ทั้งผู้ทำนวดและผู้รับบริการเป็นสำคัญ ห่วงที่ 3 คือ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวของผู้ทำนวดให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในการดำรงวิถีชีวิตในช่วงที่มีการระบาดของโรคโควิด-19 โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

เงื่อนไขที่ 1 ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน คือ มีความรอบรู้เกี่ยวกับการนวดอวัยวะต่าง ๆ โดยนำความรู้และทักษะในการนวดมาพัฒนาตนเอง มีความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาเชื่อมโยงเพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติการ โดยผู้นวดต้องหมั่นศึกษาพัฒนาทักษะให้มีความเชี่ยวชาญมากยิ่งขึ้น เงื่อนไขที่ 2 คุณธรรม ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรมจริยธรรมที่จะต้องเสริมสร้างให้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตของครูนวดต้นแบบ และมีมารยาทที่ดี

ผู้วิจัยได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี และได้ทำการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของกลยุทธ์ การส่งเสริม ความมั่นใจ และการสร้างความเชื่อมั่นในตน ความปลอดภัยเชิงสุขภาพ การทำสนทนากลุ่ม แนวคิดในด้านหลักเกณฑ์ทฤษฎีเกี่ยวกับการนวดตำรับวัดโพธิ์ ซึ่งจะนำมาบูรณาการกับแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้ก็ยังมีเรื่องระบาดวิทยา ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีความพึงพอใจ การดูแลสุขภาพแบบองค์รวม เพื่อนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากโครงการย่อยที่ 1 ที่ใช้แนวคิดความพึงพอใจของ Parasuraman et al., (1988) และโครงการย่อยที่ 2 ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาด้านความเชื่อมั่นในตนเองของครูต้นแบบนวดตำรับวัดโพธิ์หรือผู้นวด ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีของแบนดูรา (Bandura, 1997) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษากิจกรรมส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ แสดงดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้ผลการศึกษาของโครงการย่อยที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมความพึงพอใจของการบริการการนวดตำรับวัดโพธิ์ และโครงการย่อยที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาครูต้นแบบตำรับวัดโพธิ์ หลังยุคโควิด-19 โดยการวิเคราะห์ผลลัพธ์ของทั้งสองโครงการย่อย เพื่อนำมาสร้างประเด็นข้อคำถามที่นำมาใช้เป็นประเด็นในการจัดทำสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการวิจัยโครงการย่อยที่ 3 กลยุทธ์การส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ พื้นที่วิจัยคือโรงเรียนแพทย์แผนโบราณ วัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์)

โครงการย่อยที่ 1 เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ประชากรคือ ผู้มารับบริการนวดที่โรงเรียนทั้งหมดในช่วงการระบาดของโควิด-19 กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้มารับบริการนวดจำนวน 74 คน ใช้วิธีการสุ่มเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 ข้อ 2) ความพึงพอใจของผู้รับบริการนวดวัดโพธิ์ จำนวน 22 ข้อ มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประยุกต์ใช้จากแบบของ Parasuraman et al. (1988) และ 3) การประเมินอาการปวดเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด 1 ข้อ

โครงการย่อยที่ 2 ประชากรคือ ครูสอนนวดจำนวน 54 คน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูสอนนวดจำนวน 11 คน ใช้วิธีการสุ่มเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยทางโรงเรียนฯ ได้คัดเลือกครูที่เข้าข่ายความเป็นครูต้นแบบให้กับผู้วิจัยเพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก

โครงการวิจัยย่อยที่ 3 ประชากรคือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์การนวดไทย มีความเข้าใจบริบทของการนวดวัดโพธิ์อย่างลึกซึ้ง ทุกคนเป็นผู้บริหารระดับสูงอยู่ในสถาบันการแพทย์แผนไทยฯ สุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มด้วยวิธีการสุ่มเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้คือประเด็นการสนทนากลุ่มที่ได้มาจากผลการวิเคราะห์ผลลัพธ์ของโครงการวิจัยย่อย 1 และ 2 ประกอบไปด้วยเครื่องมือวิจัย 2 ชุด คือ แนวคำถามการสนทนากลุ่มและแบบการสังเกตที่ผ่านการพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน และถูกนำไปทดลองใช้ในสภาพที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง รายละเอียดของเครื่องมือวิจัย มีดังนี้

ชุดที่ 1. แนวคำถามการสนทนากลุ่ม มี 3 ประเด็นหลัก และ 3 ประเด็นเสริม

ประเด็นที่ 1 จากผลวิจัยของโครงการย่อยที่ 1 ศึกษาพฤติกรรมความพึงพอใจของการบริการการนวดตำรับวัดโพธิ์ ควรมีปัจจัยหรือองค์ประกอบใดที่จะนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ

ประเด็นเสริมที่ 1 ควรมีนโยบาย มาตรการ และวิธีการอย่างไร

ประเด็นที่ 2 จากผลวิจัยของโครงการย่อยที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาครูนวดต้นแบบตำรับวัดโพธิ์หลังยุคโควิด-19 ควรมีแหล่งสนับสนุนใดที่จะนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์ หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ

ประเด็นเสริมที่ 2 ควรมีนโยบาย มาตรการ และวิธีการอย่างไร

ประเด็นที่ 3 จากประสบการณ์ของท่าน ท่านคิดว่าการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์ หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพนั้น ควรมีวิธีการและรายละเอียดอะไร เพื่อให้กลยุทธ์การส่งเสริมมีความเป็นไปได้ที่จะประสบผลสำเร็จ เพราะเหตุใด

ประเด็นเสริมที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์ จะเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยวิธีใดบ้าง โปรดยกตัวอย่าง

ชุดที่ 2 แบบสังเกต มี 5 ส่วน ประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) การสนทนา 3) คำศัพท์ที่ใช้ 4) พฤติกรรมที่แสดงออก และ 5) ข้อมูลอื่น ๆ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่มซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพศชาย 4 คน และ เพศหญิง 1 คน เป็นผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์สูงด้านการบริหารองค์การและการพัฒนา และการสอนนวดในสาขาต่าง ๆ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาจากคำกล่าว คำอธิบาย คำอภิปราย การเล่า และข้อคิดเห็นต่าง ๆ แล้วทำการวิเคราะห์ผลการศึกษาความหมาย องค์ประกอบ และคุณลักษณะครูนวดต้นแบบตำรับวัดโพธิ์ หลังยุคโควิด-19 จากนั้นผู้วิจัยนำข้อมูลที่ทำการวิเคราะห์ได้ นำมาสังเคราะห์สกัดหากกลยุทธ์เพื่อรักษาและจรรโลง “นวดไทย” ให้คงอยู่และพัฒนาต่อไป จึงเห็นควรให้มีกลยุทธ์ฯ ดังนี้คือ

กลยุทธ์ที่ 1 : พัฒนากลยุทธ์สาขาวิชาการนวดตำรับวัดโพธิ์ และการจัดการเรียนการสอนเพื่อบรรลุผลลัพธ์การศึกษาทั้ง 6 ด้าน พัฒนาให้เป็นหลักสูตรสาขาการนวดตำรับวัดโพธิ์ในสังคมวิถีใหม่ (New Normal Society) พัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปในยุคโควิด-19 และหลังยุคโควิด-19 มีระบบการเรียนการสอนที่บูรณาการกับวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น มีคู่มือที่มีคุณภาพ มีรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมในยุคโควิด-19 การพัฒนาครูนวดต้นแบบตำรับวัดโพธิ์จึงสำคัญมาก การฝึกฝนจิต อารมณ์ ความอดทน เพื่อถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และฝึกอบรมเพาะบ่มในรูปแบบการนวดแก่ผู้เรียนในหลักสูตร

กลยุทธ์ที่ 2 : พัฒนาแหล่งบริการที่เป็นแบบอย่างการนวดไทย ที่บูรณาการชีวิตวิถีไทยแบบใหม่ หลังยุคโควิด-19 ต้องมีสภาพแวดล้อมเป็นธรรมชาติบำบัด สถานที่สะอาด มีอากาศถ่ายเทอย่างดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำลายเชื้อโรคด้วยองค์ความรู้ด้านสมุนไพรไทย มีเสื้อผ้าที่สะอาดให้เปลี่ยน มีกลิ่นที่หอมชื่นใจ มีเพลงไทยบรรเลงเบา ๆ มีเครื่องตีสมุนไพรมะขามเทศที่เก๋ไก๋ประโยชน์ต่อสุขภาพ มีมุมให้ผู้รับบริการเรียนรู้ด้านสุขภาพด้วยตนเอง แต่ต้องคงสัญลักษณ์ความเป็นไทย ดังนั้นคือ 1) มีบุคลากรที่ต้อนรับตามแบบวัฒนธรรมไทย 2) มีการรณรงค์และประชาสัมพันธ์การให้บริการที่หลากหลาย 3) มีการตรวจคัดกรอง เฝ้าระวัง และดูแลตนเอง โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ป้องกันการติดเชื้อโรคโควิด-19 4) มีระบบคัดกรองผู้รับบริการนวดแบบบูรณาการ 5) ให้ความสำคัญส่วนตัวตามวัฒนธรรมแก่ผู้รับบริการนวด และผู้นวด ในเวลาและสถานที่ที่เหมาะสม

กลยุทธ์ที่ 3 : การสรรหาอย่างกว้างขวางและคัดเลือกเยาวชนผู้มีความพร้อม เข้าสู่หลักสูตรสาขาวิชาการนวดตำรับวัดโพธิ์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2566 เพื่อสร้างบุคลากรไทยรุ่นใหม่ให้มีคุณลักษณะและความมีทักษะการนวดตำรับวัดโพธิ์ที่โดดเด่นอันเป็นสัญลักษณ์ของมรดกโลก “การนวดไทย” วิธีการคัดเลือกต้องทัดเทียมกับการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

กลยุทธ์ที่ 4 : สนับสนุนทุนการศึกษาในหลักสูตรสาขาวิชาการนวดตำรับวัดโพธิ์ แก่ชุมชนโดยชุมชน ชุมชน และนานาชาติ มีการให้ทุนการศึกษาแก่เยาวชนที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยเป็นทุนการศึกษาของจังหวัด ปีการศึกษาละ 1 ทุน ต่อ 1 จังหวัด เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถปฏิบัติงานในจังหวัดที่ได้รับทุนการศึกษา และนักศึกษานานาชาติให้ปีการศึกษาละ 1 ทุน

กลยุทธ์ที่ 5 : กำหนดเกณฑ์ระดับการประเมินคุณภาพผู้นวดตำรับวัดโพธิ์ ในการประกันคุณภาพ โดยยึดสมรรถนะการนวดและผลลัพธ์ด้านประสิทธิผลจากผู้รับบริการ มีการเลื่อนระดับการประเมินโดยคณะกรรมการพิจารณา คือ สมรรถนะการนวดไทยระดับต้น ระดับกลาง ระดับสูง และระดับสูงสุด โดยมอบวุฒิบัตรสีน้ำเงิน สีขาว สีแดง และสีเหลือง ตามลำดับ

กลยุทธ์ที่ 6 : การวิจัยสถาบันและการวิจัยการบริการการนวดตำรับวัดโพธิ์ การพัฒนาการนวดไทยอย่างต่อเนื่องในช่วง “ชีวิตวิถีใหม่” จำเป็นต้องมีการวิจัยร่วมกับองค์กรของรัฐ และองค์กรนานาชาติ ให้มีมาตรฐานความปลอดภัยเพื่อพัฒนาการนวดไทยให้ยังคงไว้ซึ่งความเป็นมรดกโลก

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยของโครงข่ายย่อยที่ 1 พบว่า ผู้รับบริการฯ มีความพึงพอใจต่อการรับบริการฯ สูงกว่าความคาดหวัง มีคะแนนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และโครงข่ายย่อยที่ 2 พบว่า ครูนวดต้นแบบตำรับวัดโพธิ์ หมายถึง การก้าวสู่การเป็นครูที่เป็นความหมายในเชิงบวก มีการสอนทฤษฎีและฝึกปฏิบัติที่สมดุลกัน ต้องเป็นผู้ผ่านการประเมินและได้รับใบประกาศนียบัตร นวดดีเป็นที่ชื่นชม ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา สอนได้อย่างละเอียด ให้คำปรึกษาแก่ศิษย์ได้ มีการสอนให้ผู้เรียนใช้ชีวิตวิถีใหม่ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของบทความวิจัยนี้ ได้จากการสนทนากลุ่มออนไลน์เนื่องจากอยู่ในช่วงของการระบาดของโควิด-19 จากประเด็นการสนทนากลุ่ม สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดกลยุทธ์การส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ ได้ 6 กลยุทธ์ ผลการวิจัยที่ได้สะท้อนถึงมิติใหม่ของการนวดว่าครูต้นแบบต้องปรับตัวในด้านการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด-19 ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดในเรื่องความปลอดภัยระหว่างครูกับศิษย์ การนวดตำรับวัดโพธิ์มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน และมีการเพิ่มเติมท่าทางในแต่ละยุคสมัยเพื่อประสิทธิภาพของการนวด จนถึงรัชสมัยรัชกาลที่ 9 มีโรงเรียนแพทย์แผนโบราณจำนวนมาก

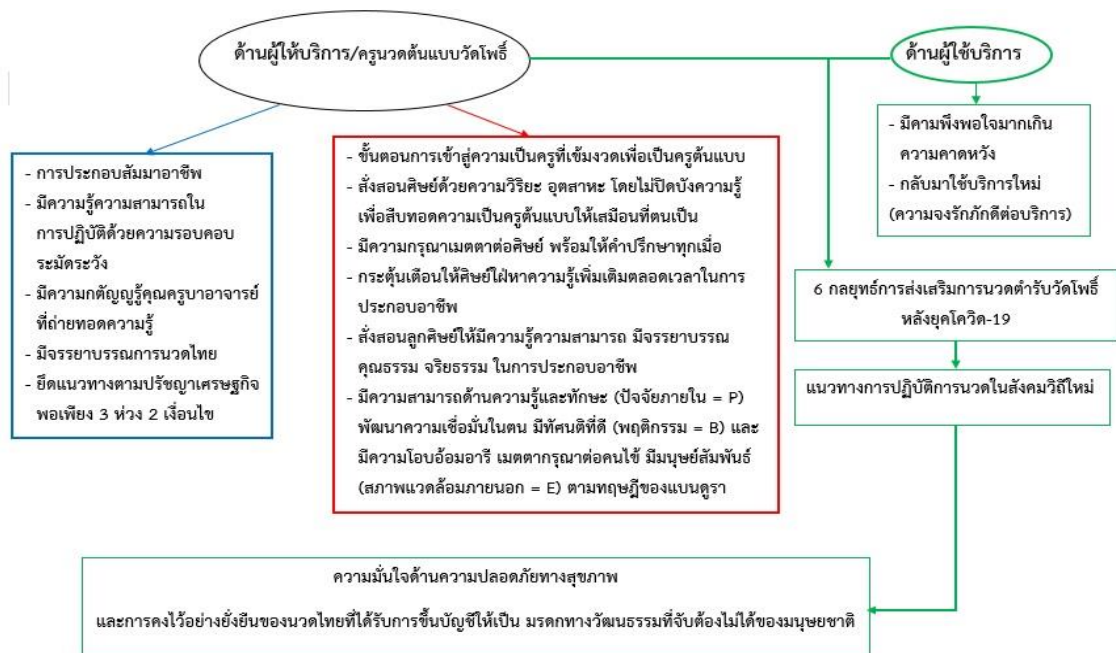
ทั่วประเทศ (กองประกอบโรคศิลปะ, 2541) ซึ่งบทบาทของพระมหากษัตริย์ไทยนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาแพทย์แผนไทยที่ใช้องค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพึ่งพาตนเองได้นั้นมาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับหลักปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

จากการสืบค้นพบว่ามีการศึกษาที่สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ คือ เรื่อง ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการนวดแผนไทย ในวัดพระเชตุพนฯ (สมพิศ กองอังกาบ และคณะ, 2559) งานวิจัยนี้ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรสาขาวิชาการนวดตำรับวัดโพธิ์ด้วยเช่นกัน ดังนั้นบนเส้นทางของธุรกิจนวดไทยที่ใช้ตำรับวัดโพธิ์ ต้องเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมทั้งความรู้ทฤษฎีทักษะปฏิบัติ อุปกรณ์ในการนวดต้องมีความพร้อมและเพียงพอ และควรมีการรักษามาตรฐานของการเป็นนวดวัดโพธิ์ไว้ให้ได้ตลอด อาจเพิ่มเติมการนวดที่มีประโยชน์ต่อผู้รับบริการได้ ราคามีความเหมาะสมให้ความสำคัญกับการคัดเลือกบุคลากรเข้ามาทำงาน เพราะการนวดแผนไทยเป็นงานที่ต้องใช้ความอดทน การฝึกฝน จนเกิดความชำนาญ มีประสบการณ์ มีฝีมือในการนวด นอกจากนี้ก็ต้องมีความซื่อสัตย์ มีมารยาท ความรัก ความภาคภูมิใจในวิชาชีพ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การจูงใจให้หมอนวดมีความจงรักภักดีกับองค์กร เพราะหมอนวดเก่ง ๆ อาจถูกชักจูงให้ย้ายที่ทำงาน และจากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการนวดแผนไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติบนถนนข้าวสาร กรุงเทพมหานคร (ภาณิกานต์ คงนันทะ, 2553) ศึกษาผู้ใช้บริการที่เป็นคนต่างชาติ สรุปในทำนองเดียวกันและสอดคล้องกัน คือ พฤติกรรมของชาวต่างชาติที่มาใช้บริการนวดแผนไทย ส่วนมากจะชอบการนวดตัวมากที่สุด เพื่อคลายเครียด มักกลับมาใช้บริการซ้ำ มีความพึงพอใจในผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติจากภูมิปัญญาชาวบ้าน บริการดี มีมาตรฐานของกระทรวง บุคลากรมีประสบการณ์ มีความชำนาญ มีความรู้ มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สุขภาพเรียบร้อยทั้งด้านการแต่งกายและการมีจิตใจให้บริการ เอาใจใส่ในการบริการ มีทักษะการสื่อสาร สุขภาพแข็งแรงไม่มีโรคติดต่อ สถานที่มีความเหมาะสม มีห้องนวดเพียงพอ มีการเปิดเพลงเพื่อสร้างบรรยากาศ สถานที่และอุปกรณ์มีความสะอาด มีความเงียบ การจัดตกแต่งร้านที่ดึงดูดเคล้าด้วยกลิ่นหอมของสมุนไพร เป็นต้น และ การศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การตลาดของธุรกิจการนวดเพื่อสุขภาพในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี (นิตยา อภิรัตน์วรกุล และคณะ, 2560) สำคัญสำคัญทั้งหมดที่สรุปเป็นผลงานวิจัยมีความสอดคล้องในประเด็นและระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในงานวิจัยนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อกำหนดแนวทางพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจการนวดเพื่อสุขภาพ และประเมินแนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ใช้ทั้งวิธีการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ทำการศึกษาเชิงคุณภาพกับผู้เกี่ยวข้องกับการนวด ผลการศึกษาได้พบสภาพปัญหาทางการตลาด 7 ด้าน และได้ถูกนำมาพัฒนาเป็น 7 กลยุทธ์ ในส่วนประสมทางการตลาด 7Ps นั่นเอง การจะนำทั้ง 6 กลยุทธ์สู่การปฏิบัติในรูปแบบความปกติใหม่ (New Normal) ผู้นำซึ่งหมายถึงเจ้าของโรงเรียนสอนนวดต้นตำรับวัดโพธิ์ ต้องมีวิสัยทัศน์และความสามารถในการสร้างแบรนด์ที่มีความเข้มแข็ง มีความน่าเชื่อถือ มีผลการประกอบการที่ดี มีความพร้อมด้านเทคโนโลยี ระบบสารสนเทศ และอุปกรณ์ บุคลากรต้องมีความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญที่เหมาะสมกับงาน ซึ่งทำให้จุดแข็งเหล่านี้นำไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler & Armstrong (2009) ความสำเร็จต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงาน ซึ่งขึ้นอยู่กับการจัดองค์กรที่เป็นระบบ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลด้วยคนและทรัพยากรขององค์กร มีการศึกษาสภาพแวดล้อมด้วยวิธี SWOT Analysis ทั้งนี้ควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐ เช่น กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น การนำกลยุทธ์การส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพจะทำให้เกิดผลของการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เกิดผลลัพธ์ที่

นำมาใช้ได้จริง ดังนั้นสมควรมีการบูรณาการผลการวิจัยนี้เข้ากับการพัฒนาแพทย์แผนไทยที่ใช้องค์ความรู้ วัตุถุติบ จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพึ่งพาตนเองได้ มีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผลการวิจัยนี้เมื่อสังเคราะห์ออกมาจะทำให้เห็นภาพของการพัฒนาการนวดไทยให้เกิดคุณภาพ และมีความปลอดภัยเชิงสุขภาพ ทั้งในยุคโควิด-19 และหลังยุคโควิด-19 ดังแสดงตามแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 แสดงการสังเคราะห์หาองค์ความรู้ใหม่จากผลการวิจัยฯ

สรุป

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเพื่อสร้าง “กลยุทธ์การส่งเสริมการนวดตำรับวัดโพธิ์หลังยุคโควิด-19 เพื่อสร้างความมั่นใจด้านความปลอดภัยเชิงสุขภาพ” จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ ทัศนคติ ความคิดเห็น เพื่อค้นหา ขยายความเชื่อ ความคิดเห็นและมุมมองของสมาชิกกลุ่ม เมื่อนำมาสังเคราะห์พบว่า มีทั้งหมด 6 กลยุทธ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัยมีประเด็นที่พบว่า ในการมาใช้บริการนวดที่วัดโพธิ์มีระดับความพึงพอใจในการให้บริการเกินความคาดหวัง และพฤติกรรมของผู้ใช้บริการนวดมักกลับมาใช้บริการซ้ำ แสดงถึงความจงรักภักดีต่อบริการนวดวัดโพธิ์ ดังนั้นทางสถานบริการของโรงเรียนนวดวัดโพธิ์ หรือสถานบริการนวดที่ใช้ศาสตร์วัดโพธิ์เป็นต้นแบบ ดำเนินการโดยครูนวดต้นแบบวัดโพธิ์ ต้องรักษามาตรฐานการนวดของวัดโพธิ์ไม่ให้ด้อยลงไป หรือถูกด้อยค่าได้ ด้วยการดำเนินการตามกลยุทธ์ที่งานวิจัยนี้ได้นำเสนอไว้ ดังนี้

1.1 ให้มีการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมตามแบบวิถีไทยแบบใหม่ โดยการจัดตั้งหน่วยงานความสะอาดต่าง ๆ ที่มีความปลอดภัยเพื่อป้องกันการติดเชื้อโรคโควิด-19

1.2 คัดเลือกเยาวชนผู้มีความพร้อมเข้าสู่หลักสูตรสาขาวิชาการนวดตำรับวัดโพธิ์ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2566 เพื่อที่จะให้คนเหล่านี้เป็นครูรุ่นต้นแบบในอนาคต

1.3 กำหนดเกณฑ์ระดับการประเมินคุณภาพผู้นวดตำรับวัดโพธิ์ ในการประกันคุณภาพ เพื่อนำธุรกิจให้มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐาน มีการนำวิถีชีวิตคนไทยมาสร้างอัตลักษณ์ที่สามารถนำไปสู่ความแตกต่างจากประเทศอื่น ๆ

1.4 สนับสนุนการศึกษาในหลักสูตรการนวดตำรับวัดโพธิ์ จากชุมชน สู่ชุมชน และนานาชาติ ควรต้องมีการขอสนับสนุนจากภาครัฐในฐานะที่นวดไทยได้รับการขึ้นบัญชีเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมวลมนุษยชาติ ไม่ให้ถดถอยไปในยุคของโควิด-19 เพื่อทางโรงเรียนจะได้มีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ข้ามทวีปให้กับนักเรียนที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 ควรศึกษาความต้องการของผู้รับบริการการนวด หลังยุคโควิด-19 ในรูปแบบกลยุทธ์ส่งเสริมฯ เพื่อค้นหาและสร้างนวัตกรรมบริการการนวดที่สะท้อนถึงการนวดตำรับวัดโพธิ์ ให้เป็นไปตามความคาดหวังและความต้องการของลูกค้า

1.6 แนวทางการพัฒนากลยุทธ์ต้องมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559 พนักงานนวดต้องผ่านการฝึกอบรมตามหลักสูตรมาตรฐานของทางราชการ และขึ้นทะเบียนแล้วถูกต้องตามกฎหมาย เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำเรื่องส่วนประสมทางการตลาดเข้าไปบูรณาการในการศึกษาเกี่ยวกับการนวดวัดโพธิ์ เพราะการนวดเป็นธุรกิจบริการ มีผู้ประกอบการอาชีพ มีผู้รับบริการ ซึ่งจะช่วยเติมเต็มงานวิจัยให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และเพื่อให้ลูกค้ามองเห็นถึงความคุ้มค่าหรือคุณค่าของบริการ

2.2 ควรมีการศึกษามูลค่าเพิ่มในคุณภาพชีวิตทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ว่าเพิ่มขึ้นจากการรับบริการนวดว่ามีปริมาณมากน้อยเพียงใด และมีความคงทนอยู่เป็นระยะเวลานานเท่าไร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- กองการประกอบโรคศิลปะ. (2541). *ตำราแพทย์แผนโบราณทั่วไป สาขาเภสัชกรรม*. นนทบุรี: สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- ขวัญเมือง แก้วดำเกิง. (2563). การใช้ชีวิตอย่างสมดุลและมีความสุข. *วารสารสมาคมวิชาชีพสุขภาพศึกษา*, 35(2), 12-21.
- นิตยา อภิรัตน์วรกุล, ธนฤดี ทูริสุทธิ์ และสุภัทร์ สมอนา. (2560). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดของธุรกิจการนวดเพื่อสุขภาพในเขตเทศบาลนครอุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี*, 5(2), 35-50.
- พจน์ บุญเรือง. (2522). *เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการนิเทศการส่งเสริม*, กรุงเทพมหานคร: คณะเกษตรศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัดสำเนา).
- พระราชบัญญัติ สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2559. *ราชกิจจานุเบกษา*. 30 มีนาคม 2559, 10-24.
- พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุขสิทธิ์, อุไรวรรณ อมรมิตร, อาภาภรณ์ โพธิ์กระจ่าง, ปณณิกา โพธิเวชเทวัญ และรุ่งลักษณ์ รอดคำ, (2564). ศึกษาแนวทางพัฒนารุ่นต้นแบบ ตำรับวัดโพธิ์ หลังยุคโควิด-19. *วารสารสุขภาพกับการจัดการสุขภาพ*, 7(2), 154-167.

- ภาณิกานต์ คงนันทะ. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการนวดแผนไทยของนักท่องเที่ยวต่างชาติบนถนนข้าวสารกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศิริพร สว่างจิตร, วลัยพร ศิริภิรมณ์ และพฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. (2560). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมตามแนวคิดการเป็นองค์กรสมรรถนะสูง. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 18(3), 180-191.
- สมพิศ กองอังกาบ, อโณทัย งามวิชัยกิจ และลัดดา วัจนะสาธิตากุล. (2559). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการนวดแผนไทย ในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร. *วารสารวิจัยและพัฒนาวิทยาลัยอสงครณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 11(3), 295-304.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W.H. Freeman and Company.
- Bloor, M., Frankland, J., Thomas, M., & Robson, K. (2001). *Focus groups in social research*. London: SAGE Publications.
- Kotler, P. & Armstrong, G. (2009). *Marketing, an Introduction*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Kitzinger, J. (1995). Qualitative research: Introducing focus groups. *British Medical Journal*, 311(7000), 299–302.
- Lindlof, T. R., & Taylor, B. C. (2002). *Qualitative Communication Research Methods*. (2nd ed.). Thousand Oaks, California: Sage.
- Parasuraman, A., Zeithaml, V. & Berry, L. (1988). SERVQUAL A multiple-item scale for measuring consumer perceptions of service quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-40.
- Tracy, S. J., Lutgen-Sandvik, P., & Alberts, J. K. (2006). *Nightmares, demons and slaves: Exploring the painful metaphors of workplace bullying*. *Management Communication Quarterly*, 20(2), 148-185.
- World Health Organization. (2010). *Benchmarks for training in traditional/complementary and alternative medicine: Benchmarks for training in Nuad Thai*. Geneva: WHO Press. สืบค้น 16 พฤษภาคม 2563. จาก <https://sites.google.com/site/prachyasert/thkicphxpheiyngcom/prawati-phu-cad-tha>.